

Avgränsning och isolering – kyrkans nya väg?

Vår kunskap om kyrkans historia, om hur det såg ut och gick till under tidigare århundraden ända ner till urkyrkans dagar, är idag mycket större och djupare än den var för tidigare generationer kristna. Allt detta kunnande och all denna kunskap var i sin tur grundläggande för den liturgiska rörelsen, för det ökande intresset för Bibeln och inte minst för den ekumeniska rörelsen när dessa växte fram under början av förra seklet. 1900-talets kyrka och kyrklighet kan knappast förstås utan att man är medveten om hur forskningen i kyrkans historia och gudstjänstliv gick hand i hand med ett närmande och större samförstånd mellan kyrkorna.

Lutherska Världsförbundet bildades i Lund 1947 och Kyrkornas Världsråd 1948 i Amsterdam, för att bara nämna de två viktigaste internationella organ där Svenska kyrkan är medlem. Och inte bara medlem. Svenskar har spelat stor roll i uppbyggnaden av dessa organ. Nathan Söderblom inbjöd till Stockholmsmötet 1925, Anders Nygren och Yngve Brilioth betydde mycket för det teologiska och liturgiska arbetet inom Lutherska Världsförbundet och *Faith and Order*.

Upptäckten av den gemensamma bakgrunden och historien tog sig uttryck i en växande vilja till samförstånd mellan kyrkorna. I denna rörelse fanns inte bara de protestantiska kyrkofamiljerna utan även de ortodoxa och orientaliska kyrkorna liksom den romersk-katolska kyrkan. Samförståndet och samarbetet har resulterat i ett otal dokument och skrivelser, där de viktigaste är BEM-dokumentet (om dop, nattvard, ämbete) från 1982 och den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelsen mellan Lutherska världsförbundet och den romersk-katolska kyrkan som undertecknades den 31 oktober 1999.

Men sedan har så mycket gått i stå. Kyrkoledningarnas vilja till samförstånd har försvagats och nyfikenheten inför andra kristna tycks vara minimal. Det som inte liknar det egna är inte värt att lära känna. Kyrkorna är helt upptagna av att anpassa sig till sin samtid i hopp om att detta ska göra dem mer attraktiva, men vare sig det ena eller andra tycks längre hjälpa. Medlemstalen i många av Europas gamla nationalkyrkor faller kraftigt. Också den katolska kyrkan har drabbats av nedgång och medlemsflykt i takt med avslöjandena om prästers sexuella synder. Det är som om man inte orkar lyfta blicken från de egna angelägenheterna och än mindre se in i en gemensam framtid.

Det finns en parallell rörelse i den politiska sfären. Drivkraften i EU-projektet, nämligen strävan till samförstånd och den gemensamma viljan att skapa ett fredligt Europa har försvagats. Stora grupper vänder sig bort från det gemensamma och på flera håll – Katalonien, Skottland – planerar man för folkomröstningar om större självständighet. Ett nytt mönster växer fram med avgränsning, isolering, självtillräcklighet och rädsla för det främmande som kännetecknen. Här är kyrkorna på inget sätt undantagna. Att det finns en gemensam grund och historia är inte längre i fokus. I stället koncentrerar man sig på vad man uppfattar som de egna intressena, till synes omedveten om att den enda framtid som är värd namnet är den som är gemensam, i varje fall inom kyrkornas värld.

Från olika håll hörs förenklade slagord om att vi måste tolka Guds tilltal på nytt i varje ny tid. Man tänker sig tydligen att om man bara befriar sig från historiens och traditionens bojor, så blommar de nya tolkningarna ut vid mötet med samtidens utmaningar, och kyrkan framstår som modern och relevant. Om avståndet till andra kyrkor i denna tolkningsprocess skulle råka bli större, hör det samman med att vi och de andra lever i så olika kontexter. Det är ju inte att begära att kyrkor i fattigare länder ska kunna tolka samtiden på samma sätt som vi! Tids nog hinner moderniteten även ifatt dessa. Några måste ju gå före och visa vägen för de andra!

När den självbilden växer fram inom en kyrka, har något väsentligt gått förlorat, nämligen den ödmjukhet som utgår från att andra instanser kan ha mer rätt än man själv. Framför allt Gud själv och hans heliga Ord – insikten som låg bakom den reformation i Västerlandets kyrka vi snart ska fira 400-årsminnet av. *Ecclesia semper reformanda est* betyder inte att kyrkan oupphörligt måste komma på nya tankar och verksamheter för att hänga med sin tid, utan att hon måste leva i botfärdighet och villigt lyssna till Guds Ande för att låta sig återformas till en större likhet med hans vilja.

Hur ska man då förhålla sig i denna situation med dess starka drag av isolering och avgränsning? När andra kyrkors tro och lära förklaras med att de bara är politiserade som den ryska kyrkan eller patriarkalt styrda som den romersk-katolska eller beroende av den egna miljön som afrikanska kyrkor? Det finns inga enkla svar på sådana frågor. I synnerhet inte när varken kyrkostyrelse eller biskopsmöte tycks vara beredda att ta in andra röster och synpunkter än de som är politiskt gångbara i det svenska samhället.

Men det finns andra röster. I mars i år gav *Faith and Order* inom Kyrkornas Världsråd ut *The Church. Towards a Common Vision* (Faith and Order paper No. 214) – en viktig ecklesiologisk text, som redan jämförts med det viktiga BEM-dokumentet från 1982. När det gäller olika moraliska frågor ställs bl.a. frågan hur kyrkorna tillsammans, under Andens ledning, ska kunna urskilja vad det betyder idag att leva i trohet mot Jesu undervisning och attityd.

Den digitalt åtkomliga informationen gör det idag mycket bekvämare och lättare att själv ta reda på hur saker och ting förhåller sig i det världsvida arbetet för kristen enhet, sådant som den kyrkliga överheten inte är mycket intresserad av. När den väljer isolering och avgränsning som vägen framåt, kan den menige/myndige kyrkomedlemmen välja att själv hålla sig informerad och dela med sig av kunskapen till andra. Så kan något nytt växa fram underifrån. Det var så den ekumeniska rörelsen en gång växte sig stark.

I detta ligger en uppmaning att på nytt ta ekumeniken på allvar. Den lättsinniga avgränsningens väg som Svenska kyrkan nu slagit in på leder ingenstans. Vår kyrka, och inte bara den, är inne i en nedgångsperiod. Vägen framåt handlar då om ödmjuk besinning inför det stora uppdrag som är vårt och en vilja att lyssna till andra och lära av kyrkor med andra erfarenheter än våra egna. Det var i besinningen inför uppdraget och viljan att lyssna och lära av andra som den ekumeniska rörelsen en gång började. Det är till den punkten vi – och andra kyrkor – behöver återvända.